

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

Current Situations, Desirable Situations and the Development of Budget Management Guidelines in Schools under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1

ฐิติพร พงศ์สุภา¹, สุมาลี ศรีพุทธรินทร์²

Thitiphon Phongsupha¹, Sumalee Sriputtarin²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารงบประมาณ (2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณ และ (3) พัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 216 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงบประมาณ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 4 ฉบับ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงบประมาณ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .65-.85 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .52-.92 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงบประมาณ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความต้องการจำเป็นของการดำเนินการบริหารงบประมาณลำดับแรก คือ ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม (3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การบริหารงบประมาณ, ความต้องการจำเป็น

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ Graduate Student of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

² Assistant Professor of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education Nakhon Phanom University

Abstract

The purposes of this research were (1) to investigate current situations and desirable situations of budget management guidelines, (2) to study needs assessment of budget management, and (3) to develop guidelines on budget management of schools under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1. The samples were 216 administrators and teachers head of budget management division followed Krejcie & Morgan's table, and they were selected by Stratified Random Sampling. The instruments used in this research were 4 five-rating scale questionnaires: (1) a questionnaire in current situations of budget management with the index of item congruence (IC) between .60-1.00, the discrimination between .65-.85, and the reliability of .98 ; (2) a questionnaire in desirable situations of budget management with the index of item congruence (IC) between .60-1.00, the discrimination between .52-.92, and the reliability of .98 ; (3) a structured-interview form ; and (4) a suitability and possibility assessment form of guidelines in budget management. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and modified priority needs index.

The results revealed that (1) overall current situations of budget management were at the high level, and desirable situations were at the highest level. (2) The first aspect of needs assessment of budget management was the guidelines for the participation. (3) Overall guidelines for developing budget management of schools under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1 revealed the suitability at the highest level and possibility at the high level.

Keywords: The Development of Guidelines, Budget Management, Need Assessment

บทนำ

ประเทศไทยภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบจากต่างประเทศ เศรษฐกิจสังคมและการเมือง ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบราชการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การสร้างความเป็นเลิศของระบบราชการไทยให้รองรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงนั้น ต้องยึดหลักการสำคัญคือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและประโยชน์สุขของประชาชน (ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. 2550: 233)

การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปรับเปลี่ยนทางการศึกษาของไทย เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปตามแนวทางและวัตถุประสงค์ดังกล่าว กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 35 มีการบัญญัติให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลนับว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3)พ.ศ.

2553 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและ การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553:

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหาร การศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการ จัดการศึกษา จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่และขอบข่ายงาน เพื่อให้ทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ทรัพยากรเงินหรืองานงบประมาณ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารการศึกษา เป็นอย่างยิ่ง เพราะงานงบประมาณเป็นเครื่องมือ ที่ช่วยให้การบริหารงานของหน่วยงานเป็นไป ได้ด้วยดี ซึ่งการบริหารงบประมาณจะต้องดำเนินการตามหลักการจำแนกรายจ่ายตามงบประมาณ แบบใหม่ของสำนักงบประมาณ ให้ถือปฏิบัติโดย กำหนดรายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ออกเป็น 5 ประเภท งบรายจ่าย ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุนและงบราย จ่ายอื่น(สำนักงบประมาณ. 2560: 1-11)

บทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถาน ศึกษาในปัจจุบันประการหนึ่งก็คือ การระดมทุนและ ทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งแหล่งทุนและทรัพยากร ทางการศึกษามีอยู่หลากหลาย ทั้งที่เป็นเงิน บุคคล ภูมิปัญญา และอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้อง เสาะแสวงหาทุนและทรัพยากรมาเพื่อใช้ในการ ดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ (สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. 2555: 7)

ดังนั้น การบริหารงบประมาณของโรงเรียน จึงเป็นเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจเป็น อย่างมากจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเหตุผลหนึ่งอาจ เป็นเพราะผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของโรงเรียน ในเรื่องของงบประมาณมี การระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่นได้ และมีอิสระใน

การใช้งบประมาณของตนเอง (พิศาล สร้อยอุษร่า. 2551: 91) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหาร งบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร และการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ประสงค์ ของการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการ บริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงบ งบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพ ที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการ บริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 498 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงบประมาณ

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงบประมาณ อย่างละ 1 คน จำนวน 108 โรงเรียน โดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .65-.85 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .52-.92 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

ตอนที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและผู้ทรงคุณวุฒิ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงบประมาณของโรงเรียน มีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงบประมาณที่ได้จากการสัมภาษณ์การพัฒนาแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงบประมาณ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณ นำเสนอแนวทางการพัฒนาที่ได้

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์คะแนนความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากแบบประเมินแนวทางการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งประกอบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครพนม เขต 1 พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินการบริหารงบประมาณของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ

จัดสรรงบประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการบริหารงบประมาณของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินการบริหารงบประมาณโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารงบประมาณ ของโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ด้านการจัดสรรงบประมาณ	4.19	.65	มาก	4.67	.45	มากที่สุด	.115	4
ด้านการกำกับติดตามประเมินผลและรายงาน	4.13	.70	มาก	4.65	.44	มากที่สุด	.129	2
ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม	4.05	.55	มาก	4.66	.43	มากที่สุด	.153	1
ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา	4.15	.63	มาก	4.68	.45	มากที่สุด	.127	3
รวม	4.13	.47	มาก	4.67	.41	มากที่สุด	.131	

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครพนม เขต 1 มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินการบริหารงบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยคือ ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกำกับติดตามประเมินผลและรายงาน ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และด้านการ

จัดสรรงบประมาณ ตามลำดับ

3. สรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครพนม เขต 1

(1) ด้านการจัดสรรงบประมาณ มีการเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา มีการพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณให้สอดคล้องกับกิจกรรม มีการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ อย่างเป็นระบบ โปร่งใส

ตรวจสอบได้ มีการวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาอื่น ที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ใ้บุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนชุมชนได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

(2) ด้านการกำกับติดตามประเมินผลและรายงาน โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการสรุปข้อมูลสารสนเทศและจัดทำรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณ ต่อเขตพื้นที่การศึกษา จัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ปฏิบัติตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเคร่งครัด ใ้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกเข้ามาร่วมกันเป็นคณะกรรมการตรวจสอบติดตามทุกสิ้นปีงบประมาณ

(3) ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม โรงเรียนมีการทำงานเป็นทีม และสร้างเครือข่ายในการทำงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ถึงแนวทางในการปฏิบัติงาน จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย เข้ามาร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการ

ศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU กับหน่วยงานอื่น ทั้งในระดับชุมชนและในระดับจังหวัด เชิญผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกภาคส่วนในชุมชนมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมรับผิดชอบ

(4) ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนมีการเสนอแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน มีการศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรในชุมชน มีการระดมทรัพยากรจากชุมชนและคณะครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ควรให้ชุมชนและผู้ปกครองร่วมกันจัดทำโครงการ/ กิจกรรมเพื่อหาเป้าหมายสำหรับการพัฒนาสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมาก รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงบประมาณโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารงบประมาณของโรงเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดสรรงบประมาณ	4.68	.11	มากที่สุด	3.96	.33	มาก
ด้านการกำกับติดตามประเมินผลและรายงาน	4.76	.22	มากที่สุด	3.84	.26	มาก
ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม	4.76	.09	มากที่สุด	3.80	.68	มาก
ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา	4.72	.11	มากที่สุด	3.88	.36	มาก
รวม	4.73	.06	มากที่สุด	3.87	.20	มาก

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนที่กำหนดรายหัวของนักเรียนไว้เรียบร้อยแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลาวัดณ์ ศิษยศาสตร์ (2551: 122-124) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงานงบประมาณมีความเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินเห็นว่ามีสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหากสถานศึกษาสามารถนำทรัพยากรมาพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิภาคินศม์ อิศระยางกุล (2554: 232-235) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณและการเงินในอนาคตสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ระดับการปฏิบัติที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ การบริหารงบประมาณและการเงินของโรงเรียนโดยโรงเรียน

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ด้านที่มีความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก คือ ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน และด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมจะทำให้การบริหารงบประมาณของโรงเรียนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ ก้านกิง (2560: 116-118) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

(1) ด้านการจัดสรรงบประมาณ ให้บุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนชุมชนได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณให้สอดคล้องกับกิจกรรม มีการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาอื่น ที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแนวทางพัฒนานี้ มีส่วนช่วยส่งผลที่ดีต่อการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิท จันทรา (2556: 96-100) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงบประมาณของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนต้องจัดทำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน และโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ และ Williams (2013: 63-65) ได้ทำการศึกษาโดยการสำรวจวิทยาลัยชุมชนในรัฐแคลิฟอร์เนีย จำนวน 107 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้กรอบการวางแผน และมีขอบเขตการจัดสรรงบประมาณโดยอาศัยพื้นฐานรูปแบบการจัดสรรที่เป็นทางการ

(2) ด้านการกำกับติดตามประเมินผล และรายงาน โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการสรุปข้อมูลสารสนเทศและจัดทำรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณ ต่อเขตพื้นที่การศึกษา จัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ปฏิบัติตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเคร่งครัด ให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกเข้ามาร่วมกันเป็นคณะกรรมการตรวจสอบติดตามทุกสิ้นปีงบประมาณ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเคร่งครัด จะทำให้การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ ยืนนาน (2560: 72-74) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ด้านการติดตามประเมินผล ควรระดมความคิดเห็นให้ทราบถึงปัญหาข้อบกพร่องเพื่อนำมาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา การกำกับติดตาม ตรวจสอบประเมิน มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปรับปรุงและหาแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(3) ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม โรงเรียนมีการทำงานเป็นทีม และสร้าง

เครือข่ายในการทำงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ถึงแนวทางในการปฏิบัติงาน จัดให้คณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU กับหน่วยงานอื่น ทั้งในระดับชุมชนและในระดับจังหวัด เชิญผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกภาคส่วนในชุมชนมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม มีการระดมความคิดเห็น ทำให้งานสำเร็จได้โดยง่ายและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรจันท์ พรศักดิ์กุล (2550: 137-140) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สพฐ. ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้าสายชั้น/กลุ่มสาระ มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และ Melkers and Pratrik Mhatrer (2013: 68-69) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวัดผลและการนำผลสะท้อนมาวัดผลระดับปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณ การเงิน และรายงานผล กรณีศึกษารัฐวิสคอนซิน ผลการวิจัยพบว่า ได้รายงานข้อมูลพื้นฐานของรัฐที่ประสบความสำเร็จ ในการวัดผลการทำงาน โดยนำผลสะท้อนที่ได้มารวบรวมเป็นระเบียบการวัดผลภายใต้กระบวนการงบประมาณ

(4) ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนมีการเสนอแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน มีการศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรในชุมชน มีการระดมทรัพยากรจากชุมชนและคณะครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ควรให้ชุมชนและผู้ปกครองร่วมกันจัดทำโครงการ/กิจกรรม

เพื่อหาเป้าหมายสำหรับการพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเป็นปัจจัย สำคัญ เพื่อที่จะได้นำทรัพยากรมาพัฒนาคุณภาพ การศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส บุญชม (2555: 108-110) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา ระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามควบคูวิชาสามัญ ซึ่งผลการ วิจัยพบว่า ด้านงบประมาณ โรงเรียนมีระบบการ ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ และการ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีข้อเสนอแนะให้ควรรหา วิธีการระดมทุนโดยการจัดหาทุนโรงเรียนประจำปี และ Margaret J and George S (2017: 69-72) ได้ทำการวิจัยเรื่องงบประมาณและการจัดการการ เงินในระดับอุดมศึกษาฉบับที่สาม ผลการวิจัยพบ ว่า สิ่งสำคัญข้อหนึ่งสำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิต ศึกษาด้านภาวะผู้นำและการบริหารการศึกษาระดับ สูง สรุปได้ว่าควรเน้นประสิทธิภาพด้านกลยุทธ์ใน การระดมทรัพยากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 จากการศึกษาความต้องการจำเป็น และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของสภาพปัจจุบัน และมีดัชนี ความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ด้านแนวทาง

การดำเนินงานด้านมีส่วนร่วม ดังนั้นผู้บริหารควรมี การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ กับหน่วยงาน อื่น ทั้งในระดับชุมชนและในระดับจังหวัด โรงเรียน ต้องเชิญผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกภาคส่วนในชุมชน มาร่วมกันพัฒนาการบริหารงบประมาณ

1.2 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของ การบริหารงบประมาณ ด้านแนวทางการดำเนินงานด้านมีส่วนร่วม อยู่ในระดับต่ำสุดและมีความ ต้องการสูงสุด ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษา ควรสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาให้โรงเรียนมีการ ทำงานเป็นทีม และสร้างเครือข่ายในการทำงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคคลภายนอกเข้ามา มีส่วนร่วมรับรู้ถึงแนวทางในการปฏิบัติงาน จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย ในการจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร งบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

2.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและ ผู้ปกครองต่อการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ นครพนม เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การบริหารจัดการงบประมาณ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. (2550). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการควบคุมคุณภาพการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พรจันทร์ พรศักดิ์กุล. (2550). รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรินทร์ ยืนนาน. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิศาล สร้อยอุรุห่า. (2551). แนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ภูมิภาคินศม์ อีสระะยางกุล. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณและการเงินใน อนาคต สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัส บุญชม. (2555). การพัฒนาระบบบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาอิสลามควบคู่ วิชาสามัญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลาวัลย์ ศิษย์ศาสตร์. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามมาตรฐาน การจัดการทางการเงินในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วีระพงษ์ ก้านกิ่ง. (2560). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี.
- สนิท จันทรา. (2556). สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20. การศึกษาอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2555). การบริหารทรัพยากรการบริหารสถานศึกษา *School Administrative Resources Management*. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- Barr, Margaret J. ; McClellan, George S. (2017). *Budgets and Financial Management in Higher Education*. Third Edition. [http:// www.josseybass.com](http://www.josseybass.com)
- James, Edward William. (2013). *Linking strategic planning Budgeting, and Financial Resource Allocation in california community colleges*. Accessed 10 April 2013. Available from [http:// scholar.google.co.th/cholar](http://scholar.google.co.th/cholar)

Julia Melkers and Patrick Mhatre. (2013). *Use and The Effects of Using performance measures for Budgeting management and Reporting: Case Study state of Wisconsin*. Accessed 3 April 2013. Available from <http://www.seagov.org/>.